

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ :

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

КРАЉИЦА НАТАЛИЈА.

Смирила нам се душа; задовољена је; правда је победила. Допуштено је и опет детету да загрли матер, а матери да притисне на жељне груди свога јединца.

Ал је и било неприродно.

Ко се сећа оних дана — а није давно било, — кад се насилно трзало дете из материних руку и одвајало од чисте љубави па предавало хладним мислиоцима на негу и васпитање. Ко се сећа оних још тужнијих призора, кад се матери ни из близине не допушта, да се наслађава мила погледа свога детета, него Ју хладни државни интереси удаљавају из земље.

И кад се свега тога сећате и све то знате; неће вам, зар, срце заиграти од милине, што, после кратког времена, гледате, како се та бедна мати разрешава тешких душевних окова и како пуним срцем, веселим ускликом трчи у наручја онеме, за ким је годинама жудела и патила.

Знамо ми, да је тај узвишени тренутак уздрхтао срца свих матера и да је свакој нашој доброј матери први пољубац Краљици, што га је притисла на весело чело свога узвишеног Сина и Краља, истиснуо

сузу радостицу и олакшао груди и осталим матерама.

То смо видели, о том смо се уверили на свим оним влажним очима, које су у онако инпозантној величини гледале онај први призор чисте материнске и детиње љубави; а то се још и данас огледа на свим оним веселим очима, које једнаком љубављу прате сваки корак свога милог Краља и Његове узвишене Мајке.

Бадава, сладак је овај живот, валда баш за то, што у њему има толико горчине!?

А у животу ове узвишене Матере и Краљице, канда је и сувише горчине било помешано, те је за то Њен повратак и обрадовао у толикој мери српски свет, те хити, са свих страна да Јој својим искреним саучешћем ублажи горчину, која је тако дуго мутило живот ове одабране жене и Матере.

Па и ми, с ове стране, радујемо се од срца, што видимо прву Српску Мајку и првог Сина од наше крви и колена, да се и опет греју на узајамној љубави, и поздрављамо их са: Сретна Вам и дуговечна била та лепа срећа!

НАУЧНА ТЕРЕТАЊА.

Од дра Николе Вучетића у Шапцу.

IV.

Шта сам ја Богу згрешила, да ми се моја жеља не може испунити! јецаше Душица на истом оном канапету, где је пре две вечери у соби, где јој је гласовир, онако од срца гутала речи из љубичиних уста кад јој је говорила о томе, како би најбрже и најлакше могла студирати и докторат постићи

Е, не дам ја, па де! продере се Бранко, отац њен, који је љут и замишљен, нешто усплахирен брзим ходом корачао из велике дворане у собу, где је Душица плакала и опет натраг, кад се зачу куцање на врата од дворане.

Слободно! одговори Анђелија механички и скочи, заплаканих очију, са столице, која је била у великој сали поред високог огледала намештена. У собу уђе са слатким осмејком Љубица, која се одмах уозбиљи, чим спази сузе у Анђелијиним очима. Пред њом је стајао неколико корака даље и Бранко, али врло озбиљан, хотећи силом начинити пријатно лице. Из друге собе улазаше Душица, смејући се кроз плач.

Мора да је иза севања кроз тиху кишу задовољство оросило лице добре Душице, кад сам ја, можда у невреме, пред Вас ево стала! нашали се Љубица, па настави: али хтедох на неколико речи к Вама, добра госпођо, и к Душици, ја сам је тако заволела.

Мило нам је прихвати Анђелија, ми се Вама сви од срца радујемо, а нарочито наша Душица.

Да, заиста, проговори Бранко, од кад је Вас упознала, она је друго дете; непрестано говори, како би рада Вашим трагом.

Па за што не? прихвати Љубица, Ви ћете, без сумње, хтети и испунити њену жељу; она је способна за то и умеће показати, шта уме и може женска глава.

Чудна ми чуда! обрецну се мало љутито Бранко. Па шта ће моћи показати, сигурно ће изумети барут, као што су и остале њене друге. Женско остаје женско;

ја сам јој већ рекао, нека буде добра домаћица, као што јој је и мати. —

Оканите се, оче, молим Вас, пресече га Душица; па нека буде, како Ви наредите, забашуривала је даље.

За што, за што? ја волим, да и о том рекнемо коју, ту и онако несу појмови чисти, рећи ће озбиљно Љубица, скидајући с главе шешир, који је био једноставан, без икаквог великог накита.

О, са свим чисти, госпођице! прихвати гордо Бранко, понудивши Љубицу да седне. Или зар већ физијолошке разлике не чине жену слабијом и неспособнијом за теже радове ма какве врсте! О том су већ научењаци на чисто. Па и саме анатомске разлике су тако јасне, да не вреди губити ни једне речице о томе предмету. Свак зна, да су женске ситније од мушких у коштаном суставу, то видимо и сами; а анатоми још тврде, да је мозак женски куд и камо мањи и лакши од мозга код мушкиња. Према томе је онда јасно, какав успех могу умом постићи женске!

Опет стара песма! уозбиљи се Љубица. Те физијолошке разлике, на које Ви пињате, заиста постоје, али оне су без значаја, јер се сматрају као нешто нормално, а не болесно. А узмимо баш и да их схватимо као болесно стање, та зар мушки не болују, а шта је, ако човек одлежи дан два?! Међу тим то у истини не бива. Анатомске разлике, на које се Ви тако с поуздањем ослањате, баш су са свим никакве. Коштани сустав не показује баш никакве разлике, већ у колико то физијолошке функције захтевају. Или зар не виђате сваки дан боље развијених женских, него што су и просечно мушки? У осталом, извините, али станите сами поред госпође Анђелије, па се видите у огледалу! Што се тиче мозга ту бих могла с латинским песником узвикнути: *gisum teneatis!* па да Вам наведем, како је прошао један од најватренијих противника изједначења женскиња са мушкима и вишег женског образовања, анатом Бишоф, који је нарочито наглашавао женску не

способност за душевни виши рад због лакшег мозга, него што га имају мушки. Велики овај научењак хтео је, да потомство види на таблицама поред бројно наведене тежине мозга Гамбете, Тургењева и т. д. и тежину његова мозга, па је оставио у тестаменту, да му се после смрти мозак извади и измери, па кад је пре 2 — 3 године умро, учинише по његовој последњој вољи и нађоше, да му је мозак од просечне тежине женскога мозга далеко — лакши. С правом саветује, услед овог случаја, руски учењак Манасејин свима противницима еманципације женских, пронишући, да у будуће не дају мерити свога мозга!

То ми је, додуше, било непознато, рећи ће збуњено Бранко; али ипак женске несу Бог зна шта до сада показале, ма да су понешто и писале.

Ви се изражавате баш као и познати учени ђинеколог Фелинг, прихвати Љубица. Он вели: Истина, женске су до сад доста расправа, па и изврских дела и радова написале, какви не излазе ни из мушког пера; али ипак женске несу способне за виши душевни рад. Ајде, да се ту не насмејеш! Женска је нешто урадила, али није способна, да то уради! Ту се види, до какве недоследности може довести и тако великог научењака, као што је Фелинг, његова тесногрудност само за то, што је противник, да жена сме и друго што бити, осим домаћица. До какве дрскости се довијају противници женскињу, види се из оног случаја, где је на једном швајцарском свеучилишту однела прву награду једна женска из физике, једино за то, што ју је заиста најбоље и разумевала и темат задани најтачније извела, па из зависти пронеше гласове, да јој је темат тај израдио сам професор. То су извађали отуд, што је исти професор кад је доцније упознао ту учену даму, узео је за жену. Исти ти противници не ће пак да виде, где једна жена, Ковалевска, односи прву награду у академији, међу првим математичарима, из најтежег математичког темата у интегралама; где се Марија Сомервил краси светским гласом астрономке и математичарке; где госпођа

Дежеренова решава тешке хистолошко-анатомске задаће; где јуристкиња Кемпин својим радовима добија професорско место на свеучилишту; где женски лекари обелодањују често темељите и исцрпљиве умне радове, и т. д. То су радови, који се такме са мушкима; а ако нема још женских од гласа, рецимо, једног Дарвина, Вирхова Шекспира, Бекла и т. д. не смемо забравити, да су прилике спутале и оне женске, које се отму из обичних ланаца друштвених, па време, од кад је женској отворено коло знаности, тако је кратко, а број знанствено образованих женских премален према големом броју мушких! Тисуће пак година припадају само мушкима, па великани оних имена ипак стоје усамљени!

То је све истина, одобравао је нехотице Бранко, женске су имале тешке прилике, па их имају још и данас, кад се хоће да даду на науке, па кад их и сврше, али за то су оне највеће у дому као домаћице и матере.

Па Ви сте то већ мало пре рекли Душици, рећи ће Љубица, кад сте још додали, да женске остају женске и да нису cadre барута измислити.

То се, чини ми се, баш ништа не подудара, прихвати Душица, која је пажљиво слушала преширку између оца и Љубице, уживајући чисто где Љубица очине разлоге онако олако обара, па ће наставити: за што да учена не би могла бити добра и разумна домаћица, можда и разумнија од нас обичних? Ја, што сам до данас научила поред матере у вођењу куће, за цело не бих пренебрегла ма имала и десет доктората, а не један.

То јеста, али време, време где би ти за то било, кад би се морала каквог учењачког посла држати? пресекоше је у један мах и отац и мати.

Ха, ха! насмеја се Љубица. Јесте, и то изнашају противници као разлог, да жена нема кад чим се другим бавити, кад хоће да буде домаћица и мати; то нарочито веле за више стручне позиве: лекарски, професорски и т. д. Па лепо, запитајмо се, колико изнаша време, за које мушка господа, која врше те позиве, мора-

ју од куће изостати. Заиста готово никад више од 2—3 сата обично један сат. Оно, што бива више, обично не мора бити. Најпоследње, тај приговор је излишан, јер сви ми знамо, како наше домаћице раде, колико остају на шетњи, купању, у дућану. —

Па на јаузовима! упадне у реч Душица.

Да, да, на јаузовима! Тих не смемо ни спомињати, настави Љубица, ту су превазишле и саме мушке.

То је истина! уздахну Бранко.

Е, па кад је истина, настави мирно Љубица, за што не гледите, да дадете женскињу другу узвишенију забаву, где да ради ум, а не да подржавате друштво, у ком женске остају умно, па и у свим односима потчињене. Да, то мушки заступају од искони, те се и данас тешко одлучују, да се те друштвене предрасуде отресе. Па сви противници вичу: жена треба да остане мати и домаћица! Шта јој стоји на путу, да то не буде и као учена жена! За цело ништа. Напротив, она ће лакше дознати за грешке, у које обичан свет лако пада: лакше ће разумети и појмити економне и хигијенско-лекарске захтеве, који треба да су јој свети као матери и домаћици. Изоштрењем ума ће јој се и срце оплеменити и она ће са већом љубављу пристати уз свога друга, своју кућу и своју децу, па и уз свој народ!

Али неки су ударали на учене женске баш због ов г последњег, примети Бранко

Јесте, ударали су и то, ја признајем, с пуним правом, прихвати хладно Љубица. Кад су у Швајцарској први весници сретније женске будућности са пуно пожртвовања, збиље, поноса и идејала отворили женским пут на свеучилиште, међу којима је, пре 42 године, блажене успомене узвишена госпођица Јелисавета Сидлер доцније госпођа Швајцер-Садлер прва, те кад иза ње дођоше редом озбиљне раднице, међу њима прва права рускиња, Суслава, лекарица, а иза ове друге боља од боље, тада бану на скоро време, где се стаде рђаво схваћати отимање из вековних окова, у којима је жена била друштвено спутана. Рускиње и Пољкиње, махом из-

рајиљбанскога племена, под утицајем настранога учења, бацише девизу, да се женски ђак не сме разликовати од мушкога: ошишана глава, цигара у устима, накривљен шеширић, чизмице, ма и извечане, за женску непристојно одело, па кафански и гостионички живот поред ноћништва, то красише те еманциповане студентке, док име „студентка“ не постаде погрдно. Па зар неје јасно, што се таки поступак морао осудити и што су једним указом руске владе све те студентке биле опозване. Данас тога нема; погрешан пут је осуђен; иза тога су дошле достојне наследнице првога кола и данас се спомиње име женских универзитетлија са поштовањем и поносом; у свим државама осећате неко врење моментану друштвену потребу, да се женској отворе врата знаности исто као и мушкима. Тако и треба. Истина, ви ћете и данас наћи „дама“ које се шишају, пуше и праве од себе накараде, мислећи, да је тим показана „ученост“ и да је тиме све постигнуто, што захтева изједначење женских са мушкима. То је темељна погрешка; она управо шкоди и спречава постигнуће праве цели. По мом мишљењу, ж на, ма на ком ступњу образовања била, треба да задржи све оне особине, које красе скромност женску, само из речи њених сме се видети једнакост изоштреног ума, што је постигла истим путем, као и мушки. Тако, па да нас види Бог!

Да богме, прихвати Бранко, жена не сме де изађе из сјаја, у ком је обично преставаљају несници. У том сјају лако може победити, дода као у шали.

Не знам, шта хоћете тиме да кажете, рећи ће Љубица; али је јасно, да је начин и спољашњост код сваке ствари од замашне вредности. И пајузвешеније идеје су из уста развратнога отужне.

Имате право, дода Бранко, то сам баш и сам хтео рећи. Него ја морам признати, да сте Ви мене данас победили и мени долазе у овај мах са свим друге мисли за нашу Душицу, о чем ни у сну не бих био могао снити. Мени се чини, да ће она победити.

Слатки оче! узвикну Душица и скочивши, загрли оца, па иза тога и матер.

Добро, добро, дете моје, рекне отац, ја сам био одлучио, да те никуд од куће не дам, али сада ми дођоше свакојаке мисли у разговору са госпођицом доктором, па бих збиља волио, кад би што могла свршити; но више науке је сада већ доцкан и неизмерна је даљина, већ кад би свршила учитељску школу, нек се има, хлеба, што но веле, не иште.

Не, не, оче, пресете га Душица, ја сам већ од госпођице чула, да бих могла свршити докторат из које филозофске групе од данас за четири године, а и за учитељску школу треба нам три године, па и ту нисам код куће, као што не бих била ни за слушања философије; истина тамо сам мало даље од куће, али ништа не мари, а госпођица вели, да би ме сместила у једној породици, где бих била као и код куће.

За цело, тако је, прихвати Љубица. У осталом, кад би већ хтели пристати, онда је лепше свршити фил зофију, коју може и употребити. Истина, код нас је друштво махом дозволило женским слушање учитељске школе. Великодушност мушких дозволима је женскињу учитељевање, за тим радове на поштама, брзојавима, железницама и т. д. за што, до душе, треба мање спреме, али штрапаца готово више, неголи код позива, који захтевају више науке, па ове позиве ипак тако нерадо допуштају! За што, не знају ни сами, тек нерадо дозвољавају!

Многи навађају економну страну, дода Бранко, и онако је, веле, нагомилано таких радника.

Истина је, они веле тако, прихвати Љубица; али преврнимо државне статистике, па ћемо наћи, да филозофских стру-

чњака нигде нема сувише, а кад би са свеучилишта излазило још толико лекара, колико сад излази, не би се још за дуго попуниле све потребе, а да и не узимљемо у обзир, да те потребе постају сваке године веће. У осталом друштвене околности баш захтевају и траже хитно женске носиоце тих позива. Него, збиља, доста беше разговора, ја бих волила, кад би Ви госпођици Љубици дозволили, да слуша филозофију. Чини ми се, она би имала највише воље за историју и ђеографију.

Па најпосле, нек је са срећом, ја јој дозвољавам, рекне одлучно Бранко.

Како, Бранко, зар да дете иде само у стран свет? успротиви се Анђелија.

Нека иде, говорио је одлучно Бранко, била је и госпођица Љубица, па шта је?

Кад је тако, настави Анђелија већ је скоро дванаест сати, па да пошљемо к Милену, да дође и она, па ћемо заједно ручати, немамо бог зна шта, али ћемо својски, а да чујемо, како ће она судити о томе кораку мога мужа. Је-ли, госпођице, Ви пристајете?

Молим, како Ви наредите, дода Љубица, тетка ће, надам се, доћи. Ја сам, истина, била дошла на неколико речи, па сам се ево и до ручка задржала. У осталом, само кад је наша Душица победила.

Док је Анђелија устала да још нешто нареди у кухињи, да даде да се постави сто, дотле је Бранко отишао у канцеларију да види, како је свршена нека парница тога дана, где га је писар замењивао, а Душица и Љубица су остале у великој дворани у живом разговору. Око три четврти на један сеђаху сви за столом при ручку са госпођом Миленом у прочељу.

(Свршиће се)

НАШЕ ОГЛЕДАЛО.

Пише: Јован З. Медурић.

(Свршетак)

III.

Док ви велико-варошани провађате дуге зимске вечери у укусно украшеним салонима, на беседама, игранкама и забавама, ми на селу задовољимо се са обичним прелом,

или разговором у сувачи, у том сеоском парламенту. Па да видите проведемо се, што би рекли наши, доста „гемитлих!“ Искупи-мо се, причамо о свачем претресамо цео свет, водимо бригу о будућем рату, бацамо

погледе сад на ово сад на оно, оцењујемо по нашем умењу час овога час онога рад и поступак на дому; истражујемо добро, коремо зло. И можда да један велико-варошанин ступи у наше коло, можда би му било „фат“, а ми би само рекли: „е господине, ми тако па тако! Па нам иде полагацко!“

Скоро сам вам био у сувачи. Скромна и малена светиљка сиромашна сувајције чкиљила је. Није нам давала велике светлости, ал ипак смо тога вечера добили доста светлости, са друге стране.

Тога вечера нашег сеоског парламента беше наш познати и опште уважени деда Лаза. Повео се разговор: зашто наш народ пропада. Ја сам хтео да се упустим у решавање тога питања али ме је мој деда Лаза прекинуо са:

— Господине! Пустите ме, да вам ја нешто приповедам, п'онда ви каж'те шта хоћете!

— Да чујемо, да чујемо! — рекоше сви, и ја сам ућутао, јер нико живи неће покварити деда Лази, а умео је говорити, та све „му мед иде из уста!“

— После буне — поче деда Лаза — вратимо се ми натраг. Све је било пусто. Ништа на свету затекли нисмо... Та ти Максиме мораш знати? А?

— О мај, та знам ко јуче да је било! Ни леба имали нисмо! — рече Мила Максим!

— Да, ни леба! — настави деда Лаза. — Удри па ради. Радило се то све онако... Та шта вам знам рећи како? Мало по мало па добро! Кућа нам се уједаред напуни. Свачег у кући, сви одевени, онако како треба, новаца колко треба... та да, није

баш изобиља, ал тек је било да си мого бити раван са светом. Ал није било онда ни тог чуда, ни тих великих тропкова.

— И није — рече Мила Максим! — Понда деда Лаза: Имо ја три сестре. Све аљине њине пису толико вредиле, колико вреди једна данас наше девојке. А шта мислите, тужан, данас? ... Имам једну унуку па неће у коло, каже, није равна са светом, нема дуката. Ајд у варош. Узмемо од Чивута 200 фор. на кукурузе па купимо дукате. Е сад има дукате, сад још свилу. Ајд и свилу, само да је мир.

Кокуруз нам је урачунао по 4 ф. метер. Кад је дошло време да га изнесемо, а кокуруз покварен, па Чивут неће да га прими, него да му се новац врати. Ал како? Не по цени коју је он нама рачунао, него по цени кад смо требали изнети а та је 4 ф. 65 н. Ајд сад у шпаркасу, узјами 250 фор. да вратиш. И ту грдан интерес и ми натоварисмо дуга због тога, да буде по моди наша унука равна са светом. Кад помислим, све ми се срце цена, како се данас газдује!

— Боме, шта сам ја потрошио што сам оженио моја два сина -- рећи ће Мила Максим. Сав свет каже пропадам за то, што сам продо два ланца. Моро сам. Дед удај Милеву, е ожени двојицу, задужи се, па да ни сам сада продо два, можда би кроз коју годину продо 4.

— Тешка су данас времена! рекоше сви. Мој деда Лаза је мало рекао ал ипак доста, доста.

Ово што споменух нека је једна мала допуна огледалу нашем, па да обухвати све слојеве нашег народа.

ВЕШТАКЕ.

ИЗ ШКОЛЕ.

Српске више женске школе. За више женско образовање постоје овде у Аустро-Угарској четир српске школе: у Н. Саду, Сомбору, Панчеву и Дубровнику. У Србији има их шест: у Београду, Шапцу, Пожаревцу, Крагујевцу, Нишу и Пироту. У Црној Гори; једна, на Цетињу.

Српска виша довојачка школа у Новом Саду приредила је на Спасовдан о. г. мајеку забаву с игранком у корист својих сиротих ученица, коју је посетило и Њег. Високопреосвештство г. епископ бачки Герман Опачић. Деца су отпевала тропар спасовеки у два гласа и трипемнице, за тим су још свирале на гласовиру

ученице Ангелина Маринковићева из П р. и Милица Радивојевићева из IV. разреда два комада, и деклемала је ученица IV р. Јулка Турчићева „Последњу песму“ од покој. Љубе П. Ненадовића. Песме је пратио на гласовиру гд. Јован Грчић професор гимназијски. И песме и свирке и декламација задовољили су публику.

Дан је био, изусетно, леп тог вечера и свет се искупио у врло лепом броју те је тако и материјална страна у довољној мери задовољила цел, којој је намењена била ова забава. Прихода је било око 450 ф. а трошак износи на 115 ф. те ће тако бити чистог сувишка 340 ф. а вр. а то је, поред толиких издатка, што је имао Нови Сад у ово време око позоришта и поплављених Шајкаша, врло леп и богат резултат.

ИЗ ДРУШТВА.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња видевши велику невољу код поплављених Шајкаша, наших најближих суседа, удружила се с остале две добротворне задруге женеке рим. кат. и јеврејском, те су ишле од куће до куће по грађанству нашем и скупили су пуну и равну 1000 фор. а. вр. које су послали средишњем бачком одбору, за прикупљање оваких прилога, у Сомбор. После тога чула се жеља многих наших грађана, да би радо приложили још на саме Шајкаше и нарочито на Србе православне вере. Задруга Српкиња отворила је на ту жељу поново уписивање прилога путем месних јавних листова наших и скупило се још 272 ф. које је послато „Српекој задрузи за међусобно помагање и штедњу у Ковиљу,“ да их по своме увиђењу подели међу Србе православне у Мошорину, Вилову и Жабљу Ову последњу своту приложили су ови: Гђа Софија Дунђерека и месни Централни Кредитни Завод по 50 ф. Фирма Бајић и Остојић из Беча: 30 ф. Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња: 20 ф. Евица и Марко П. Шилићи 8 ф. Јулка Радовановићка и Тока Радовановић по 5 ф. Софија Јевтићка 2. ф. Ирма Адамовићка и Александар Вулко по 1 ф. а вр.

Добротворна Задруга Српкиња у Суботици приређује мајску забаву с игранком и томболом 27. маја (8. јуна) о. г. на добротворне цели.

Добротворна Задруга Српкиња Вршчанака приредила је сад о летњем св. Николи мајску светковину с игранком у корист своје благајне.

Задруге женске у Швајцарској. У Швајцарској има до сад 3469 жен. задруга, од којих се званично служе њих 1326 француским језиком, 2119 немачким и 11 талијанским.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Средство против мрави. Неки Ст Пол из источне Галиције препоручује у пчеларском листу „Oesterreichisch-ungarische Bienenzeitung“ типсу (Alaun) као изврсно средство против мрави. Он вели да је прошлога столећа имао силесију мрва у својој соби под подом. Једнога дана радио је са стипсом, па је тако стучене стишце засуо у поду пукотине, кроз које су мрави излазили, и од тога дана није више видео ни једног мрва. Кашње је исто тако радио и у пчелињаку, па је тамо такођер све мраве растерао. Ово је сасвим једноставно и јефтино средство, за то препоручујемо нашим пчеларима јер се у пчелињацима, па и у пукотинама ћерзонака, радо мрави угнезде.

Гвожђе као гној за воћке. Неки велики воћар у Америци навађа, на темељу искуства да је гвожђе изврстан гној за воћке, особито за крушке. Тако он тврди, да су лепим плодом уродила стабла, која су више година неплодна била када им се око корена насуло пилотине од гвожђа или комадића од жице. Крушке уроде често слабим и неугледним плодом, но чим их мало гвожђем нагнојимо, не стаје са плода тих лоших својстава. И француски вртари употребљују гвожђе као гној и то тако, да на 1 литру воде узму 1 грам зелене галице, те овом текућином прскају лишће и заливају корен. Овај начин свакако је бољи од американског, јер се пилотине од гвожђа и жица касно растворе, те и касније на воћку делују.

Лек против чокотове уши. Недавно је изашла у Кобленцу брошура, коју је написао помолог Б. Цил у Пфафендорфу на Рајни а носи наслов: „Das Aufhören der Reblaus und der andern Krankheiten in den Weinbergen durch ein einfaches, leicht anzuwendendes Mittel.“ У овој књизи вођује писац против свих досадањих начина прогањања чокотне уши, па тврди, да се чокотова уши не пренаша ни од куда, него да се сама развије на слабим и болесним чокотовима, што бива иза трајне мокрине, дуге суше или нагле промене времена. Да чокот оболе, највише криви досадањи поступак при обрезивању, те доказује, да увек

после резидбе трпи чокот од медџике, пероноспоре, падање бобица и т. д. Резидба уништује, те мора пропасти, јер му ране не могу залечити. Чокот се мора додуше обрезасти, али му се ране морају сваки пут на пролеће омазати воском, што радимо при цељењу воћака. Под цељеним воском ране се залече брзо, чокот остане здрав и много ће боље родити, него досадањим начином.

Ово сретство препоручујемо, јер је свакако од користи, а да ли ће се њим чокотова уш протерати, то ће истом будућност доказати.

РАЗНО.

Три народне прославе у једном месецу. Прошлог месеца прославио је народ српски и хрватски три славе. У Београду на Врачару освећена је капела, где ће се у своје време подићи храм у славу *св. Саве Неманића*. — У Новоме Саду и Београду одржан је свечан помен 100 годишњице од рођења Великог Књижевнику и пријатељу српском Словаку *Павлу Ј. Шафарику*. — У Загребу су открили браћа Хрвати споменик неумрлом српском и хрватском песнику *Петру Прерадовићу*.

При повратку Краљице Наталије од 28. априла о. г. изишли су до Новог Сада пред Њено Величанство гђе удова Соја Бучевићка и супруга маршала Симоновића.

Гђа Зорка Петровићева удата Николић и гђца Тијана Станковићева, обе Новосаткиње и обе ученице новосатске српске више девојачке школе, положили су прошлог месеца испите за поштанску и телеграфску струку на мађарском језику, прва у Будимпешти, а друга у Темишвару обе с врло добрим успехом и одмах је прва добила место у државној служби у Будимпешти на главном поштанском одељењу, а друга је добила да руководи сама пошту на Ченејским новосадским салашима

Прослава Темишварско срп. певачко друштво прославило је о Духовима о. г. своју 25. годишњицу врло свечано и осветило је заставу своју, којој је кумовала гђа др. Светозара Димитријевића адвоката из Темишвара.

Нова фондаторка. Гђа Милева уд. Гојковићка из Карловаца извршујући вољу и жељу

своју и свога пок. супруга дра Живка Гојковића адвоката карловачког, предала је у државним паширима, који носе 4%, управи срп. нар. фондова у Карловцима 20.000 форината а. вр. с тим, да се од прихода једне половине ове своте издају две стипендије, свака од 150 фор. годишње за два гимназисте, а 100 ф. да се додаје годишње у гимназијски фонд карловачки; од друге половине, исте фундације, да се даде једна стипендија за правнике од 300 ф., а 100 ф. да се годишње додаје на св. савски фонд.

АФОРИЗМИ ЗА СРПКИЊЕ.

Од гђе С. С.

Дрепер вели: прогрес народа је сума индивидуалнога прогреса, али где су те суме највише заступљене? У метрополама. Јер свака главна варош великих држава јесте мање више светски центрум, јер у то средиште људи са свију крајева света долазе и тако разноврсне елементе и увек свежу снагу у то грађанство уносе, те се ово тако подмлађује. Истина да с друге стране ти силни странци томе грађанству праве велику конкуренцију и то на свима гранама умног и материјалног развитака. И за то мора то грађанство сву своју снагу употребити и енергију развити, да одоли тој утакмици. Ту је дакле најјача борба, али у борби лежи мерило снаге.

*

Шта гони човека да се упусти у борбу и све стави на коцку? Ја бих рекла: само велика нужда и велика добит, било то ма у ком смислу. У провинцији нема те утакмице па за то нема ни такве борбе, само у метрополама умиру људи од глади, али уједно само тамо умни и материјални капитал носи велике камате.

Браћа М. Стојковићи

одабде набавили су овака литографска слова у својој штампарији, која су годна за посетнице, заручне и венчане карте, јеловнике, писма и друге сличне потребе. Кома су оваке ствари потребне, могу се на њих обратити.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је прошлог месеца своје две одборске седнице под преседништвом начелнице гђе Јулке Радовановићке 17 (29.) и 29. (11. маја) апр. о. г.

У првој седници објавила је начелница, да је ова задруга одбијена с молбом за припомоћ забавишту друштвеном од месног маџистрата, на који се тога ради обратила; али извештава уједно, да је молба у том смислу нашла одзива код наше српске православне цркв. општине те ће тако забавиште ипак моћи постојати, јер је од црквене општине вотирана годишња припомоћ од 600 ф. а вр. у место досадањих 300 ф. Према томе отпада потреба, да се сазива ванредна скупштина у питању опстанка забавишта друштвеног, као што је последња редов глав. скупштина решила.

Председница известила је даље одбор, да је ових дана била позвана она и начелница овдашње израиљске женске задруге код начелнице (и вел. жупанице) овдашње прве женске задруге на договор, како би се дало најбоље удезити, да се купе прилози за поплављенике у Бачкој, а нарочито у Шајкашкој, те је избило мњене, да се позову по десетак чланица из све три задруга на састанак тога ради, те пита одбор, пристаје ли на то, да у тој цели учествује ова задруга и они десетак чланица, које се буду позвале на заједнички договор као овлашћенице ове задруге и да у име задруге суделују, те после кратког саветовања реши се, да задруга ова драговољно пристаје, да тамо позвате њене чланице у име задруге суделују и да према приликама даду и прилог од стране ове задруге у своти до 50 ф. Но уједно се издало упутство чланицама, да на заједничком договору заступају жељу ове задруге, да се прикупљена свота додели само потопљеним Шајкашима, као нама најближим страдалницима.

Према томе, што је ова задруга изложена великим издатцима око издржавања забавишта и што је упућена да одреди и на поплављенике у Шајкашкој повећу своту од својих прихода, не може да се одазове, за сад позивима за прилог на споменик пок. љуб. Ненадовићу ни св. савском фонду, као ни дољ. тузланском одбору да дозиђивање своје школе.

Перовођа је известио одбор, да је на позив г. Др. Милана Божеског, адвоката ковинског, послао на углед правила ове задруге, пошто и тамошње Српкиње намеравају основати сличну добротворну задругу, које се узело на повољно знање.

Прегледачица задружна гђа Катица Меанџићева пријавила је одбору усмено, да се сели одавде у Карловце и да не може више вршити дужност прегледачице, те се уједно опрашта са одборкињама и часницама. Одбор је увео у записник захвалу овој гђи прегледачици на њеном вишегодишњем труду и раду као прегледачици и моли је, да и у будуће остане пријатељ задрузи и да у своме новом кругу прибавља пријатеља и приложника нашој задрузи, те се опрости с њом нај љубазније.

Изаслане чланице, за прикупљање нових чланица, јављају, да се уписале за нове чланице наше задруге гђа: Мара Др. С. Тирића, Анка Грујићка, Исидора Дунђерска и Милица Брзакова, а начелница изјављује, да су тим чланицама већ достављена друштвена правила и потврдни лист у смислу решења последње одборке седнице, што се узело на повољно знање, а нове чланице се поздравице, са живеле!

У другој одборској седници од 29. априла (11. маја) о. г. известила је начелница одбор, да су све три овдашње задруге купиле прилоге по овдашњем грађанству за поплављене у Бачкој и да су скупили равно 1000 ф. а. вр. које је, по закључку већине од чланица све три овдашње задруге, послато жупанијском звању у Сомбор, да се подели на све поплављене у Бачкој; те тако ни су могле чланице ове задруге да протуре жељу одбора да се та свота пошље само потопљеним Шајкашима. Уједно извешћује, да су остале задруге приложиле на ту цел по 25 ф. те је онда и наша задруга дала на ту цел само 25 ф. а. вр.

Но извешћује даље, да је и после довршеног горњег скупљања прилога за поплављење у Бачкој добила од појединих грађана прилоге с нарочитом напоменом, да се то додели поплављеним Шајкашима и да се многи грађани распитују, коме ће да уруче своје прилоге, које су наменули само Шајкашима. то решава одбор, да се путем наших месних јавних листова позову грађани, који желе још што даривати само

Шајкашима, да у течају од 8 дана предаду своје прилоге гђи наченици Ј. Радовановићи, која ће после то с тајником направити управном одбору „српске задруге“ у Ковиљу, да подели међу Шајкаше пострададе у Жабљу, Мошорину и Вилуви.

У овој је седници прочитан допис месне срп. правосл. црквене општине, којим јавља, да је ред. глав. скупштина црквена доделила овој задрузи на њену молбу 600 ф. припомоћи за издржавање друштвеног забавишта на идуће три године, почињући од почетка идуће школ. 1895-6. године, али с тим, да се примају деца у забавиште бесплатно и да се забавиште пре-

мести ближе средини нашег народа овде. Одбор је примио припомоћ са захвалом и настојаће, да нађе zgodну кућу за забавиште ближе средини нашег народа или под најам, или да купи. Но уједно решава, да се умоли општина црквена, да одустане од потраживања, да се приме бесплатно у забавиште сва деца, из разлога, што ће се на тај начин препунити забавиште, па ће искочити потреба, да се одмах и друго забавиште диже, а тешко је одбијати родитеље. Него да има месни школ. одбор на пријаву родитеља одредити извештан број сиромашније деце, која ће се бесплатно примити. Тако се може одржати граница, да се школица не претовари децом.

ПЕСНИШТВО.

Сестри.

Кад румен оспе вечером небо плаво,
На гроб ти дођемо: ја, мати са Станом.
На гробу твојем прво молитву читамо,
Ижљубимо крстић сви редом са Станом
Тад те мати зове јединицом њеном,
А ја опет својом најмилијом сејом,
А јединче твоје — то не уме стати,
Већ вриском те виче: мати, мила мати!

У Турији 1894.

Кад на земљу сутон лагано се спусти,
А гробови гробља поостају пусти,
Дома се кренемо а ћерка ће твоја:
„Је л', ујо, зар снама не ће мама моја?!“
Срце се стегне, речи не може рећи,
Та то су болови да их нема већи!..
Па докле ће тако? — Бог би благи знао!
Само кад би мајци бар утехе дао..

Јован З. Медурић.

Њене чари.

Гвилена ти коса најдивније плава
Од ње ти је чисто позлаћена глава
Чеоце ведро, високо и снежно,
Алавастар-лице румено, па нежно,
Обрве ти као уписане стоје,
Нацртано густе, а гараве боје.
Такве су ти живе, огњевите очи,
Загонетно цуне тајанствене моћи;
Свако ти ка' верно огледало служи,
Одају те оба: каква си по души.
Српске ти врлине унутрашњост крије,
Млађано срдашце племенито бије.
Усне су рубини, — тек истину кашћу;

Већом и од меда обливене слашћу,
Зубићи ти више од бисера вреде,
Већ и на њих само завидљиво гледе!
Како су ти чедни снег-престићи, рука,
Право, гипко тело, какова си струка!
Шећерно је млеко мајужина ти нога..
Бадава су речи у похвалу тога!
Ни у пола кад се представило не би —
Све је тако љупко гиздаво на теби!
Сјајно црне очи, плаве уз то власи —
И без другог то су бирани украси!
Не може ти баје изређати нико,
Ој дивотно лепа, несравњива слићо!

Ив. М. Поповић.

Шта сам синоћ . . .

Шта сам синоћ награјис'о!
Причаћу ти, злато, сада, —
Баш сам ти се застидио
Тако јако к'о никада

Баш пред акшам¹⁾ к'о обично
Испред твојих прођох врата,
Кад угледах да се нешто
Миче ту иза каната²⁾.

Па како сам и онако
Био нешто добре воље,
Сами шејтан³⁾ натента ме
Те привирих мало боље.

И баш мишљах за канатом.
Ти ме чекаш к'о до сада,
Па о свачем без престанка
Егленисат'⁴⁾ почех тада.

¹⁾ Први мрак. ²⁾ Крило од врата. ³⁾ Баво. ⁴⁾ Говорити. ⁵⁾ Будала ⁶⁾ Баба. ⁷⁾ Могуће.

^{*}) У Мухамеданаца је обичај, да се жене, и младе и старе, као и ђевојке крију од свакога, те с тога ђевојке могу само иза каната ашиковати.

Али мјесто одговора
На питања да ми даде,
Из свег гласа к'о мазлуну⁵⁾
Неко ми се смијат' стаде.

И у мени шејтан плану
Те ја гурнух у та врата,
А кад тамо — твоја нена⁶⁾
Скрила се иза каната.

Е тад да је кабел⁷⁾ било,
У воду бих ја скочио —
Баш ти велим, никада се
Нисам тако застидио.

Па сад велим; понајвише
Ти с' белају овом крива,
Јер највише од севдаха
И будала чојек бива.

Ариф.

Хајде, злато . . .

Хајде, злато, да ашикујемо,
Али' најпре да се насумимо¹⁾:
Ти ћеш мени чевру²⁾ попешћенит³⁾
Што је таке никад нисам им'о:
Нек су на њој гране све од злата
Нек се знаде да ј' од срца дата,

А са свилом од зелене боје,
Навези ми на њој име твоје . . .
А ја теби шта ћу, злато, дати
Не ћу о том дуго размишљати,
Јер ја данас немам лепшег дара
Од млађаног срца из њедара!

Ариф.

¹⁾ Нагодимо ²⁾ Чевра, то је ценна марама, на којој ђевојке извезу златом и свилом разне гране и имена.

³⁾ поклонити.

ЗАБАВА.

НЕШТО ИЗ МОГА ПУТОВАЊА.

Било је прошле године марта месеца. Некако пред по дне дотрчи ми син у собу и повиче радосно: „Ево тетка-Јулке!“ Изађем на поље. И заиста пред капијом стоје кола, из којих ми сестра извлачи разне завежљаје. Ижљубимо се и упитамо за здравље и већ, како је ред, за све миле и драге.

Међу осталим изјави ми сестра, да сутра

путује у Срем, мојој ћерци у походе, камо нам је сестра из Србије дошла, па жели да се састане с њом. Позове и мене.

„Хајде, вели, и ти да видимо Анку! Знаш да нам је зет премештен далеко у Србију, па Бог зна кад ћемо се видети.“

Ја сам се изговарала, да сам скоро била. На то ме и мој муж стане наговарати. „Иди, па

Да разгоним големе јаде,
За то се сетих овога саде.

ћеш уједно видети и децу " Често ме је и од пре тако терао да идем к деци, као да је слутио да ће ме скоро кућа обвезати, тако, да се не ћу моћи више гостити ни проводити.

Пристадох драговољно.

Сутра дан отпутовасмо још пре по две железницом.

О како нас радосно дочекаше!

Ту проведосмо неколико дана, и не може се лепше замислити, код својих рођених. Кад једно вече Јулка нас изненади предлогом, онако озбиљно као што она уме

„Знате ли шта? Ја сам нешто намислила. Као што смо се нас три састале, хајдо да идемо у Босну до Данице. Знате, да се још од детињства нисмо састале.

Моја кћи одмах готова на путовање а и Анка није противна, ако ја одобравам

Само ја једина опозиција.

„Какво вас путовање снашло у марту? Нити иду лађе нити се може колима у ово доба путовати. Окајте се тога! Него ћемо ми лепо, као што смо уговориле, у недељу у Р. на забаву!“

Али њих две не попуштају. Наумише да одмах иду у Р. ма и пешке, ако кола не нађу, јер није далеко, да се известе, дали иду лађе. Тако и учинише. Кад се вратише беху врло уморне, не толико од хода колико од жалости, јер се известише, да лађе не иду, а без путног листа не може се у Босну прећи. Баш по мојој вољи, а и њих две се умирише. Али би се ипак усудиле без путног листа путовати, а у Р. су чули да је и колима лепо путовати, а није ни тако далеко; нема више од три сата до Раче. Ја одлучно изјавим да без путног листа не ћу ићи а њих две, ако им је воља, нека путују. Ја, рекох, сутра идем кући. Оне не хтедохе без мене те тако престаде о путовању даљи разговор.

Спремисмо се и одосмо на забаву, коју је приредило Р-ско певачко друштво и која је на опште задовољство испала. И ми смо се добро провеле. Кући смо се врло касно, или како се узме, рано вратиле.

У јутру док још лежасмо, јавише нам, да је предстојник у селу и већ у општини обавља неке послове, рад којих је и дошао. Ту сретна мисао дође у главу мојој ћерци. Не би ли се том приликом могли од предстојника и сеоског начеоника набавити какви год путни листови, са којима бисмо у Босну прешли? Зет одмах оде у општину да куша срећу. Ми га с нестриљењем

очекивасмо. Једва после читавог сата дође и донесе четир исписана табака, у којима смо верно описане, и све као да смо из једног села. Али се сутра мора са тим у Р. предстојнику ићи, па отуда тек да нам изда прави путни лист. Јулка и кћи ми ни да чују, да још један дан изгубимо. Добро ће бити и ово што смо из општине добили. Сад се ни ја нисам противила. На путним листовима је ударен општински печат а брзојависмо у Бјељину, да нас зет у Рачи дочека. За сваки случај, договорисмо се, ако нас буду испитивали, од куда идемо, да кажемо, да смо из једног села све четири а лако се опажа да смо сестре. Једна ће се издати за начеониковицу, друга за попадију, трећа за учитељку, четврта за трговкињу.

Одмах се спремисмо за пут, јер се мислимо у јутру рано кренути. Ту ноћ спавасмо врло мало, само да не закасимо. Па ипак се у заказано време не кренусмо. Док доручковасмо па док искуписмо ствари! Није шала четири женске! Пуна нас кола. Бесмо веселе и сретне, што је лепо време, мене беше занело то јутро на селу. У Бога дивота! Та не може га ни песник лепшег замислити. За по сата стигосмо у Р. Ту закуповасмо разног пецива, јер од куће не понесосмо нама на пут никаква јела осим оног, што за сестру спремисмо а то тек не смемо начињати. А рачунасмо да ћемо у два сата по по две бити у Бјељини, те одмах поједосмо, што у Р. закуповасмо.

Од Р. путовасмо певајући. Бесмо задовољне, што је пут леп те се брзо возисмо. Кад сунце граву, Јулка стаде скидати једну по једну мараму с главе. Натрпала се била да не озебе. Насмејасмо јој се. Она би да путује а боји се зиме! Ми у шеширима, само да је мање пртљага, па ипак је свака по један завежљај имала у крилу.

У Митровицу стигосмо у седам сати. Скренусмо у споредне некалдрмисане улице. Нешто нам сумњиво изгледаше. Беше дебело блато, те смо се споро возили. Једва се извукосмо из вароши, те стигосмо на Сзву, а ту се надасмо да да ће пут бити бољи. Већ смо се читав сат возиле, а никад боље. Почесмо очајавати, јер нас пут све до Раче поред Саве води. Одједаред шта угледасмо! Лађу, и то праву путничку лађу, која нас стиже и обиће. Ми забринуте гледасмо за њом, и вајкасмо се што се не распитасмо на пристаништу кад онуда прођосмо.

Пут једнако рђав, мислили смо, сад већ и кочијаш би волео да смо лађом отишле, а њега да смо из Митровице кући послали. Нема помоћи, јер нигде се не види никаквог села, а нити ми нити кочијаш знађасмо правог пута. Једнако запиткивасмо, кад којег сељака сретосмо, колико има до Босута. Један нам одговори, да има још доста, а други да је иза треће шуме Босут. Мишљасмо да се шали. Какве три шуме, кад још ни до једне нисмо стигли? Тек нешто као кроз маглу назресмо, па помислисмо да је село. Сељак није лагао. Једва после четир сата заиђосмо иза треће шуме, и одмах угледасмо речицу, која у Саву утиче. Запитасмо људе, који су крај шуме радили, каква је то речица, и где нам ваља преко ње прећи. Упутише нас где се морамо преко реке превести па тек онда у село Босут. Ту се Јулка сети неког кума, који се из њена села овамо доселио. Упита она људе на превозу за свог кума, они нам показаше недалеко дућан, где ји превоз морамо платити. Пошто нас пут није кроз село водио, то га нисмо ни видели, само ред кућа крај Саве и Босута, које мислиш да тону у блато.

Зауостависмо се пред кућом Јулкиних познаника. Одмах изађоше кум и кума, који се изненадише, кад познаше Јулку. Позваше нас у нутра но ми са изговорисмо да се морамо журити а у ствари је било што смо чуле да је по дне а нисмо хтеле да се задржавамо. Мислиле смо да у Рачи ручамо, а рекоше нам да има више од једног сата донде. Јулку силом одведоше у нутра. Ми јој довикнусмо да се не задржава. Четврт сата прође а њих нема. Чујемо звецкање кашика, сигурно ручају. Ми овде гладне и љуте и учини нам се неправо, зашто она да руча а ми гладни на колих да седимо и у дебело блато да гледамо. Чусмо где у двориште изађоше па стадоше разгледати стаје а Јулка све их жури. Ми јој довикнемо да ћемо без ње отићи. Једва изађоше те се опростисмо.

Још зловољније бисмо, кад угледасмо лађу, где се из Раче већ враћа. Пут све црњи и гори.

Једва после три сата стигосмо у Рачу. Одмах се распитасмо, да ли нам је зет стигао. Рекоше нам да није Сад смо тако биле утучене, да нас је одмах и глад прешла. Ни једна није хтела да руча. Ја сам им целог пута говорила да телеграм не ће стићи на време, јер нам зет није у Бјељини, већ три сата далеко од Бјељине код манастира Тавне. Али смо се надале да ће

тај дан случајно у Бјељини бити, где би за телеграм дознао. Можда нас преко на босанској страни чека. Отправисмо кочијаша са зимским огртачима кући, а ми остасмо чекајући скелу из прека да се врати. Саме са црним мислима, и лажним путним листовима и са зебњом у срцу, не знајући шта нас очекује преко.

Једва се и скела врати па се одмах у њу сместимо. Али се навукосе црни облаци и јако захлади. Јак је ветар дувао те се споро возисмо. Дограбисмо оно мало огртачића, што понесосмо. Јулки опет паде у део најбољи. Кад јој то приговорисмо, она нас прекори што посласмо све натраг. Она се у опште за себе увек највише бринула.

Кад стигосмо преко, одмах распитасмо за зета. Тамо га сви познају, али га нико не виде. Шта ћемо сад? Предасмо пасоше, које је чиновник врло пажљиво читао и нас посматрао. Бојасмо се, да ће нас отерати натраг, као што се то више пута догађа, кад су путни листови сумњиви. Једва дочекасмо да нам их натраг врати.

Сад још једна брига. Оно неколико кола, што је било за путнике, поузимаше неки трговци, док се ми бављасмо тражећи и распитујући за зета. Само двоја теретна остадоше утоварујући пиво да возе у Бјељину. Понудише нас да седнемо на бурад. Ми не хтедосмо, док се један не досети те премести бурад у једна кола а друга нама уступи, али сасвим празна. Без седишта и без ичега морадосмо се задовољити са два покровца за седиште. Не имађасмо се кад премишљати, већ се журно попесмо у кола, јер киша поче падати. Још се све и не попесмо а коњици кренуше. Јулки још до шале. Опazi нам да коњи зато кренуше што осетише крштене душе те хоће да бегају. Јулка је мислила да је наш кочијаш Турчин јер имађаше нешто као чалму око главе обвијено. Запитасмо га. Он нам одговори да није.

„Па зашто носиш чалму као Турчин?“

„Да ми је топлије.“

Ветар се подиже а киша је пљуштала тако да нисмо могли држати кишобране. Кочијаш нам је нудио своје покровце, бар да хаљине сачувамо. Побациасмо шешире у кола, јер ветар хтеде да их однесе. Анка примети, да покровци ужасно смрде. Не имађасмо се кад гадити, већ бисмо се и смејале и плакале. Киша нас је све до Бјељине пратила.

Кад стигосмо у главну улицу, запитамо неке трговце за зетова братића, где и намислисмо ноћити. Они нам га показаше пред једним дућаном где стоји.

Један отрча и повика му: „Ој Тоша, ено те траже неке Швабице.“

Тоша се и не помаче, већ гледа у нас, док га Јулка не позва ближе. Она га је од пре познавала.

Кад ју познаде, обрадова се, и одведе нас својој кући. Кад дођосмо под кров, захвалисмо Богу, што нам је крај мучном путовању и гладовању. Упитасмо за зета, дали ће доћи у варош. Рекоше нам, да ће извесно вечерас или сутра у јутру доћи, јер сутра је код њих пазарни дан.

(Свршиће се.)

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗИ.

Сељанчице. Сlike и приlike из српског нар. живота. За народ написао Миливој Чудомировић учитељ. Свеска друга под насловом; „Другови.“ Земун Штампарија Ј. Карамате, 1895. Цена 20 н.

Ова друга приповетка нашег вредног учитеља г. М. Чудомировића показује у пуној мери, да Чудомировић има приповедачког дара и да добро познаје живот нашег сељачког народа. После покојног Милана Мариног имамо сад, с ове стране, из млађег кола само два приповедача, г. М. Чудоровића и г. Јована Протића капелана земунског, који својим дојакошњим умним производима обрчу, да ће на том пољу лепа успеха показати.

У овој приповетци „Другови,“ износи нам г. М. Чудомировић како рђаво пролазе наши прости људи, који верују у врачаре и врачбине, те опомиње живим примерима наш сеоски свет, да се окане врачарица, карташица и других варалица

Типови су природно прикузани и живо насликани, те могу бити од велике користи по наш земљеделски сталеш, и за то препоручујемо и ову приветку нашим општинама, да ју купе сад за испитне премије деци сеоској, особито оној из повторних школа.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Летопис „Матице Српске,“ уређује А. Хаџић, књига 182. из 1895. г. свеска друга У Нов. Саду Штампарија српске књижаре Браће М. Поповића 1895. цена за нечланове 70 н. авр.

Посласмо Јулку и моју ћерку да иду на телеграф и да се извесе, да ли је телеграм био отправљен.

Оне на улицу а зет с колима стаде пред кућом. Не зна се, ко се већма изненадио и обрадовао Сад нас није ни бриге, како ћемо даље путовати. Тошина млада женица врло нас је усрдно дочекала и угостила, јер ту морадосмо преноћити. Само се вајкала, што смо уз часни пост дошле. Код њих се то још јако пази. Сва је Бјељина знала, да су Баћи гости из Аустрије дошли. У вече му дођоше браћа и рођаци. да нас поздраве. Такав је код њих обичај. Ту заједно вечерасмо Мушки се за нашу љубав омрсише, но женске ни по што не хтедохе.

Из књига за народ што издаје „Матица Српска“ из задужбине Петра Коњовића, изашла је 52 свеска под насловом: **Топлота је извор животу на земљи.** Израдио Андрија М. Матић гимн. професор. Накладом срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Нов. 1895. г. Цена 10 нов.

Двадесетпета Годишњица од смрти покојнога Николе Чупића, тихо поменута 31. јануара 1895. г. Београд. Штапано у државној штампарии 1895. У овој књижици наштампан је говор председника Чупићеве задужбине г. М. Ђ. Милићевића и извештај благајника и деловође исте задужбине г. Жив. П. Симића, који су тога дана држани.

Из извештаја овог излази, да је исто друштво за 0 година, како је почело издавати књиге, издало 35 издања у 38.300 примерака, у којима су 21 самостално дело, и у 14 годишњица 127 које реферата, које научних расправа и чланака, што укупно чини 148 састава, међу којима 7 превода и 141 оригиналан спис.

Beitrag zur Behandlung der Diphtherie mit Heilserum Behring од Др. Николе Вучетића у Шапцу. Беч 1895. Сопствено издање Штампана од R. Spies & Com. Беч.

Наш врло поштовани сарадник г. Др. Н. Вучетић прештампана, ево, већ трећу своју расправу из бечких општих медицинских новина, (Allgemeinen Wiener medizinischen Zeitung XL Jahrgang 1895.) где су изишле те расправе. У овој горњој расправи претреса начин лечења дифтеричне вратобоље са Беринговом крвном

сурутком и доказује, да се иста показује од врло повољног резултата.

Ми се радујемо, што имамо у кругу наших лекара такве снаге, које и у ширем свету заузимају одлично место, међу којима је и г. Др. Никола Вучетић са својом госпођом Др. Маријом Вучетићком шабачким болничким лекаром.

„Наше огледало.“ — Како смо извештени наш сарадник г. Ј. З. Медурић, намеран је да у засебној књизи изда свој повећи рукопис „Наше огледало,“ од кога је неколако чланчића изашло и у нашем листу. Ко се мисли и које вољан да се на књигу предплати, нека се пријави г. Јов. З. Медурићу учит. у Турији до 15. јуна. Од броја предплатника зависиће излазак књиге и њена цена.

„Балканска Вила“ престала излазити с 2. бројем; али обећава, да ће продужити издавање своје идуће јесени.

„Бранково Коло“ лист за забаву, поуку, и књижевност, почеће излазити од 1. јула о. г. у Срем. Карловцима под уредништвом нашег врсног приповедача г. Паје Марковића-Адамовог професора карловачке вел. гимназије. За сарадњу пријавили се многи наши књижевници који су радили на „Стражилову“ „Јавору“ „Колу“ а и само име уредника довољно гарантује, да ће лист стати на висину свога позива. Излазиће сваког четвртка, а почеће 6 (18) јула о. г. Претплата је годишња за Аустро Угарску 5 ф. (за ђаке 3 ф. 50 н.) за стране земље 6 ф. (за ђаке 4. ф.) Претплата се шаље администрацији листа. За Србију прима претплату само књижара Велимира Валожића.

Српски учитељски календар за 1896. улази у штампу 1. јуна о. г. а рок претплате траје до 15 јуна о. г. по ст. кал. те се позивају нарочито учитељи и учитељице, да до тог времена покупе претплату и да пошљу до одређеног дана издавачима, г. г. Ј. Ђурићу и Јов. Ј. Кнежевићу у Пакрац (Славонија) јер се мисле штампати и имена претплатника. Календар ће изнети до 15 штампаних табака а вреди само 50 н. или 1 круну.

„Бранич Православља“, лист духовно морални за народ, почиње издавати од 1. јула о. г. у Сакулама тамошњи парох г. Александар Турчић. Његова је цел поглавито да шири у народу моралне и религиозне осећаје и да сузбија назаренство у нашем народу. Излазиће двапут месечно и вредиће годишње 2 ф. а за ово

идуће по године 1 ф. Лист ће се штампати у В. Бечкереку у штампарији г. Ј. Грчића. Претплата се шаље на адресу уредника у „Torontal-Sziget (Sakule) Torontal megye.

„Побратим“ недељни лист за забаву и књижевност уређује наш изврени приповедан Јанко М. Веселиновић у Београду, почео је излазити у Штампарији П. Ђурчића у Београду од половине априла месеца о. г. на целом табаку. Цена му је за Србију годишње: 10 динара. За Аустро Угарску на годину 5 фор. *Баџи добијају листи за два динара на четврти године.* Претплату примају све поште у Србији а за Београд дворска књижара Марка М. Марковића и уредништво „Побратима,“ Косанчићев венац, бр. 16.

„Паорске Новине“ почео је о Духовима о. г. да издаје и уређује г. Панта Поповић парох петровоселски. Лист ће се штампати у Ст. Беођеју а вредиће 3 фор. годишње. Претплата се шаље уреднику и издавачу. Излазиће недељно на целом табаку а намењен је ратарима. Цел му је поглавита, да партијске особине и разлике збрише и да зближи и уједини народ у једној цели и мисли, ако је то у опште могуће?

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Кроз који дан даће се у штампу врло занимљива књига; **Рускиња**, прошлост и садашњост руског женскиња, његов живот и рад, обичаји и друштвени положај. (Са сликом.) Написао Иван Немировић Данченко.

Чувени књижевник И. Н. Данченко описује и прати у овој својој студији историјски развјат руског женскиња, његов живот, рад, обичаје и положај у друштву и породици почињући из давне прошлости, на завршујући са садашњошћу. Од Северног Леденог Мора, Сибира и Урала, на широм руских стена до Црнога Мора и Кавказа обухваћен је овом књигом живот руске сељанке онога доба, кад је руски „мужик“ (сељак) био „крепостни“, својина „помјештика“ — спахије, и после ослобођења; живот руске варошанке, дворјанке (племићке) и савремене просвећене, интелегентне жене, која не изостаје иза мушкиња у науци и књижевности, на бојном пољу и у политичкој борби, но ради да га достигне и с њим се изједначи.

Разуме се, да писац, у намери да изнесе што вернију слику руске жене, износи нештетнице рђаве и добре стране сликајући поједине

јако обележене карактере онако какви су у и стини.

Превела сам ову књигу са уверењем, да ће она бити од велике користи нашем народу, а особито женскињу српском не само за што боље упознавање своје сестре и друге у највећем словенском народу, но и за своје васпитање. За то лепо молим господу и оне сестре, који и које позив добију, да се потруде око прикупљања претплате коју треба са тачним назначењем броја претплатника, или и њихових имена послати на потписану.

Књига ће изнети 5 до 6 штампаних табака средње осмине, и биће јој приложена лепа слика, а цена је 30 новчића или 80 пара динарских.

Загреб, 15. маја 1895.

Живана Ст. Милићевићка.

Gundulićeva ulica br. 16. II. kat.

Ч И Т У Љ А.

† **Софија Дражић.** У Ст. Бечеју за-

творила је за увек своје очи 7. о. м. племенита и родољубива Српкиња „Мајка Дражићка“, како ју зваше сви грађани ст. бечејски. Мајка Дражићка није имала од срца порога, али је за то пригрлила и усвојила, као своју децу, све Српкињице из Аустро-Угарске, јер је њима оставила сво своје имање, које носн 1200 до 1400 фор. годишњег прихода, да се отуд васпитају и образују и спремају за поштене радилице, добре чланице свога народа и поштене грађанке своје отаџбине.

Софија Дражићка основала је фондацију за Српкиње под именом: „*Завеш Софије Дражић рођ. у Вршцу Живановића за васпитање сиромих девојака српске народности, а грчко источне (православне вероисповести.**) Она је на ту цел оставила своје две куће и 10 деоница по 100 фор. „Бачко-потиске штедионице у Ст. Бечеју.“

Још за живота свога подигла је на православног ст. бечејском гробљу капелу, себи вечну кућу на овоме свету и оставила је фондацију једну од 500 фор. и једну од 600 фор. да се та црква оправља и да се у њој служи литургија сваке године о летњем св. Николи, као патрону црквеном. Оставила је 500 ф. на велики храм православног у месту, што показује да је била не само родољубива но и врло побожна срца.

*) Основно писмо ове фондације штампано је у овом листу 1892. г. бр. 7. и 8.

Мајки Дражићки било је око 90 година кад се опростила с овим светом, те њен се живот може ценити, и по дубокој старости и по племенитим делима, које је чинила и која су јој стекла угледно место међу нашим најродољубивијим и најплеменитијим Српкињама. Она је својом опоруком постала у Српству прва добротворка наше женске омладине, јер се прва сетила, да у данашње доба треба отворити врата више просвете и нашем женском нараштају, тој другој и претежнијој половини нашег народа, тим првим учитељима и васпитачима народне будућности, те је у пуној мери заслужила, да јој цело Српство, а особито женски пол при овом последњем разстанку довикне: слава ти Мајка Дражићка! Вечна ти успомена била!

† **Јулка Милашиновићева** добра и вредна учитељица сарајевске српске више дев. школе преминула је 16. маја о. год. после кратког боловања у цвету младости своје, у 24. години живота. У овој жалосној висти има нешто утхе за тужне родитеље и сроднике, што је покојница испустила своју племениту душу у наручја својих родитеља у Сомбору, те ће је чешће моћи поменути и кости сузама преливати. Вечан јој спомен!

† **Видослава А. Сандића.** У понедељак 8. (20.) маја о. г. отпратисмо у вечност Видославу А. Сандића, милу и добру ћерку нашег поштованог професора новосадеке срп. вел. гимназије и познатог књижевника и нашег сарадника г. Алек. Сандића. Девојка у цвету младости своје, тек ако је претурила 20. год. живота, сишла је у земљу да вене и да ојади своје родитеље и војна, који је чекао пролеће, па да је поведе пред олтар. Тај тужни догађај потресао је многа срца и силан народ изишао је да ода почаст покојници, а тужним родитељима да олакша терет саучешћем својим. Покојници су отпратили до вечне куће срп. вел. гимназија са својим наставницима, срп. виша девој. школа са својим наставницима и задруга Срба Занатлија Новосађана са дуплирима и барјаком на челу. Покојница беше благе и питоме нарави, добра и побожна срца. Помолимо се Богу, да је прими у рајске насладе!

† **Никола Беговић** прото горњо-карловачки књижевник, говорник, родољуб, преминуо је напрасно у својој 74. години живота. Оправдао је делима своје место као свештеник и учитељ на родни. Нека му је слава и вечна успемена!

ПРИЈАТЕЉИ НАШЕГ ЛИСТА.

Ѓа **Љубица Бањанин рођ. Прица** из Меченчана (Хрватска) изволела је претплатити један примерак нашег листа за једну добру ученицу новосадеке више девој. школе, који смо наменули Зорки Димитријевићевој ученици IV. разреда Живела!